

HA A SZERELEM MEGHAL . . .

(Folytatás.)

Este kilenc órakor kapta magát a költő s futott Luciánhoz. Szinte maga is csodálkozott, hogy a részegségnek, amely alapos volt s becsületére vált volna bármely külörstudentnak, nem maradt a lelkében semmi, de semmi nyoma. A gyomra ugyan égett kissé s a tagjaiban is érzett valami halk, nyugtalanító berzenkedést, de a feje oly tiszta volt s a lelke olyan könnyű és derült, hogy szinte felordított a rémülettől, amikor könnyen, frissen és fiatalon belépett a kerti vendéglőbe s az egyik sarokasztalnál ráncos tokával, öregén és sápadtan megpillantotta a plédek között gubbasztó Luciánt. A fején borogatás volt s egy öblös pohárból valami igen mérgeesszínű folyadékot ivott, mint később kiderült: ezerjófűteát.

— Jaaaj, testvér — nyögdécselte Lucián. — Majd szétfakad a fejem!... Harmincöt korszóig számoltam, osztán nem emlékszek semmire. Pedig valami istenverte pájinkát ihattam . . .

— Javíthatatlan vagy! — intett a költő. Aztán megpihentette szemét a kövér kocsmáros lötyvedt arcán, amely olyan volt, mint a kimosott szarvasbőrkesztyű, ha száradni kezd s szívében ismét öregesen és fáradtan leült.

— Jaaaj, ne is beszélj! — emelte föl a két tenyerét Lucián. — Jaaaj, dehogy is vagyok én javíthatatlan, testvér. Én már egy nagyon is repérálni való öreg, rozoga csont vagyok. Lásd, csak egyszer igyak többet, mint amennyit szoktam, már meg akar ütni a guta s attól kell félni, hogy egy hangosabb szónál szétfakad a fejem. Kialts csak a feleségemre, kérlek! No de már jön is. Mama, mama! Vacsorát, mama! . . .

Eliz a konyha ajtajából rákvörösen gurult feléjük az udvaron. Valami nagy belső duzzogástól olyan volt, mint egy golyvás galamb. Fejét hátraszegte, egyébként is hatalmas mellét előretolta s a háromrét gyűrődött tokában, mely a fej és a mell között ringott, úgy pihegett a düh, mint egy bőrzacskóba lefojtott szélvihar.

— Hát tudja, kedves Miklós úr — kezdte —, ez nem eljárás.

Itt egyet igazított magán, aztán folytatta:

— Nagyon jól tudja, kérem, hogy Lucián már nem gyerek, neki az üzletben már dolga van, neki renoméja van, méltóztassék más kompanistát keresni az ilyen részegeskedéshez. Ahh! — s itt összecsapta a kezeit. — Reggel kilenc órakor kinézek az ablakon s mit látok: megáll egy kocsi a ház előtt s az uramat hóttrészezen hozzák haza! . . .

— Kétszázötvenkilencszer hallottam már — szólt közbe Lucián.

Eliz csipőre rakta a kezeit.

— Még neked áll feljebb? . . .

— De, nagyságos asszonyom! — nézett rá a költő.

— Maga pedig hallgasson! — csattant fel az asszony. — Maga since már abban a korban, amikor a józan emberek megbotránkozása nélkül

tehet ilyet valaki! Elmúlt már a bolondságok ideje! — szólt s dohogva távozott.

A két régi cimborá olyan csendesen pislogott egymásra, mint két világosságra tévedt bagoly.

— Hát ezt megkaptuk! — bólintott Lucián.

— Meg! — mondta a költő. Aztán hozzátette: — Mint látom, te idehaza nem sok vizet zavarsz...

Lucián a hajába markolt.

— Bühh, de undok lehetek! — nyögte. — Mert én... én megszoktam már valahogy ezt a hízott és engedelmes barmot, aki lett belőlem. De mit gondolhatsz te, aki a régi Lucián helyett...

Itt elfűlt.

— Én sem vagyok már az, aki voltam — legyintett a költő. — Hagyjuk. Ne bántsuk egymást.

Csönd lett. A kertben néhány lehullott falevelet söpört ide-oda a bujkáló léghuzat s a harasztnak ebbe a halk és finom zajába dühös tányérsörömpölés hangzott a konyha felől. Valaki csapkodott.

— Testvér! — szólalt meg kis idő múlva Lucián. — Te igen érzékeny ember vagy és...

— Tudom, mit akarsz mondani — vágott közbe Miklós s közelebb húzódtott Luciánhoz. — Ne is folytasd. Te most nagyon röstelled és fájlalod Eliz viselkedését, aki tagadhatatlanul kissé goromba volt velem. Mert nem tudja megérteni azt a mérhetetlen nagy örömet és az idők múlásán érzett nagy szomorúságot, amikor két jó cimborá tíz esztendő múltán összetalálkozik.

— Szívembe láttál, testvér...

— De lásd, nincs okod sem a röstelkedésre, sem a kétségbeesésre, Lucián. Én ez alatt a tíz év alatt sokat éltem. És megtanultam, hogy az asszonyokat... tisztelet a kevés kivételnek... nem szabad komolyan venni, mihelyt magasabbrendű érzelemről van szó. Az asszonyok csodálatos teremtések. Az asszonyok csak az ő legsajátabb érzelmüket és érdeküket tudják megérteni. Mert náluk ez a kettő körülbelül egyre megy. Náluk minden érzelemnek már előre látott pontos és reális célja van. És ha megszűnik a cél, az érzelem is megszűnik vele. Náluk ez a kettő mindig a legnagyobb harmóniában áll. Kicsi cél: kicsi érzelem. Nagy cél: hatalmas szenvedélyek. Így például, aki csak szeretkezni akar, az könnyen szakít. De aki élettársat akar, vagy aki a már megszerzett élettársat meg akarja tartani, az szenvedélyes, kitartó és kíméletlen mindenkivel, aki az útjában áll. Sok tekintetben igen tiszteletreméltó tulajdonság ez, Lucián. És Eliz sem tett egyebet, mint téged a tíz év múltán feltűnt korhely cimborától, a régi életmódtól, a csavargásoktól és a korhelykedésektől meg akart menteni. Igaza van. Szeret. Te már élettársa vagy. Te már a célja vagy. Ó, rajtam is keresztülgázol, ha meg akar tartani téged. Igaza van. Szép tulajdonság. Mindenesetre szebb, mint mikor valaki egy rajongó gyerekeknek, aki jóságánál és tisztaságánál fogva több mint udvarló, de még mindig kevesebb, mint egy férj: ajtót mutat... Bár nekem lenne valakim, aki csupa ragaszkodásból a legjobb barátomat is elüldözi. Én szívesen cserélnék veled, Lucián. Mert nincs igazad. Ez a szeretet lehet némelykor terhes, némelykor kínos, némelykor talán fölösleges is: de van! Van!... Nekem pedig nincs, Lucián!... Engem senki sem szid össze, ha részeg

vagyok... Engem senki sem von kérdőre, hogy hol voltam, ha későn megyek haza... Nekem senki sem készít teát, ha az ital elrontja a gyomromat... Nekem magamnak kell a borogatást a fejemre rakni, ha beteg vagyok... Nekem nincs barátom, akivel csak titokban beszélhetek bizalmasan... Én felelősség és félelem nélkül vagyok prédája minden aljasságnak: bornak, kártyának, asszonyoknak, mindennek... Tőlem senki sem kéri számon a tékozlást, amellyel a testem és a lelkem javait elhullatom... Én nem érzem azt a súlyos, de büszke terhet, hogy valakinek az életében érték vagyok... Érték, cél, értsd meg: valami, ami tartalmat ad az ember életének, mert hiszen senki sem lehet annyira önhitt, hogy önmagát tartsa annak, akiért élni érdemes...

— Én csak annyit mondok neked — folytatta a költő és megragadta Lucián kezét — kettőnk közül te vagy a boldogabb. Mert fölöttem nyomtalanul ment el az idő. Én ősz hajjal és ráncos homlokkal ma is csak a régi kis diák vagyok, aki az emberi célok és értelemek között valami beteges tájékozatlansággal futkároztam ismeretlen, ködből faragott célok után. Én ma is több vagyok egy udvarlónál és kevesebb vagyok egy férjnél. Én ma is úgy érzem itt magam a régi környezetben, hogy ebben a városban minden és mindenki megtalálta a maga helyét, csak én szaladgálok valaki után, akiről még ma sem tudom, hányadán vagyok vele... Ködkép, látomás, délibáb... egy állandóan előttem lebegő arc az elérhetetlen messzeségben, amely mennél közelebb megyek feléje, annál távolabb suhan... Egy beteges, fáradt és mégis rettenetesen kízó nosztalgia a szépségnek, a jóságnak és a boldogságnak egy képzelt alakja után... Némelykor már azt kell hinnem, hogy meghibbantam... Hogy már egészen beszámíthatatlan vagyok...

— Hee! Lucián, Lucián! — könyökölt fel Miklós. — Milyen szabad és boldog ember vagy te a feleséged mellett, aki van. És milyen rab vagyok én emellett az arc mellett, aki nincs!... Mondd, Lucián: cserélsz velem?...

Lucián, aki ezalatt összehunyorított szemekkel állandóan a költőt nézte, éppen mondani akart valamit, amikor a konyhaajtóban feltűnt Eliz. Az asszony a vacsorát hozta. S nyilván már maga is röstelte, hogy Miklóssal az imént oly goromba volt, mert rosszul palástolt bosszúsággal mindenáron kedves akart lenni. Mihelyt azonban pillantása a beteg Lucián elfonnyadt és körülborogatott arcára esett, vége volt az önuralomnak. Kitért belőle a düh.

— Te! — lihegte. — Ni! Hogy ül itt! Mint egy fogfájós vénkisasszony! De berúgni, azt igen!... Kocsin hazajönni! Hótrészezen! Phi, te vén számár!...

Azzal sarkonfordult és mert érezte, hogy ha az asztalnál marad, öt perc múlva ordítani fog, visszadobogott a konyhába.

— Amit te az imént a házasságról mondtál, az az elmélet — duruzsolt Lucián. — Ez pedig a gyakorlat...

A költő nem felelt. Szótlanul elfogyasztotta a vacsoráját, hátradőlt a széken, nézte a fákat. A fákon levelek vergődtek a folyóról előbujt őszi fuvalomban, amely fülledt volt és meleg és mégis az elmúlás szomorkás illatát lengette a fehér asztalok fölött. Ritka szép őszi este volt. Valamit elfelejtett a nyár és visszafordult érte.

Mikor a pódiumon felzengtek a trombiták, Lucián megmozdult.

— Mondd, Miklós: igazán szereted még azt a nőt?

Miklós nyújtózott egyet.

— Nagyon.

— Érte utaztál ide?

— Érte.

— Fölkeresed?

— Fölkeresem.

— És mi a célod veled?

— Nem tudom.

— Feleségül veszed?

— Nem tudom.

— Mondd, kérlek. Tudsz egyáltalában valamit, amit elárulhatsz nekem?

— Például?

— Hogy nem leszel olyan marha, mint amilyen voltál?

— Ezt megígérem.

— És meg is tartod?

— Föltétlenül. Azaz...

— Mit azaz?

— Csak azt akartam mondani, hogy azért olyan egészen könnyű és sekélyes futókaland mégsem tudna kielégíteni.

— Szóval néhány ruhakosár gyöngyvirágot már meg is rendelhetek?

— Egy csokorral mindenesetre, Lucián.

— Ha most nem fájna a fejem — szólt Lucián és az ujjával Miklóst megfenyegette — megint tartanék neked egy kis erkölcsi prédikációt. Mert becsületedre mondom, semmi kedvem sincs vén csontjaimmal újból a sarkadban szaladgálni, mint egy kutya, hogy mikor és hol akarod magad elemészteni, te vén csacsi, aki olyan ostobaságokat állítottál imént a nőkről, hogy az én állapotomat szabadságnak nevezed. Ebből a botrányos eltévelyedésből látom, testvér, mennyire tájékozatlan vagy és mennyi jóhiszeműséget előlegezel te a drága nőknek, akik csak addig érnek valamit, amíg legények vagyunk. Becsületedre, nagyon sajnálom, hogy fáj a fejem, mert különben megmagyaráznám neked és megértetném veled, hogy a leg-rövidebb futókaland is nagyobb élmény, mint a leghosszabb házasság és hogy ha te Mariant igazán szereted, akkor nem veszed feleségül, hanem megcsókolod, egyet kurjantasz és szaladsz tovább. Így örökre fiatalon, szépen és kedvesen marad meg benned Marian arca, míg ha elhízik, megcsunyl melletted, mint ez a szerencsétlen Eliz, nincs többé menekvés a kiábrándulásból!

— Ne locsogj, Lucián! — intett türelmetlenül a költő. — Más vagy te és más vagyok én!

Lucián az asztalra ütött:

— De az asszonyok egy-for-mák!...

— Testvér! — szólt most a költő. S anélkül, hogy ügyet vetett volna Lucián növekvő izgalmára, közelebb húzta a székét. Aztán így folytatta:

— Tegnap éjszaka említetted, hogy láttad Mariant. Ha nagy örömet akarsz szerezni nekem, testvér, mondd szépen el: valóban csinos-e, fiatal-e, hogy öltözködik, szóval... milyen?

— Most már ugyan bánom, hogy említettem — rántott egyet magán Lucián —, de ha már mondtam, megismétlem: szebb, mint valaha. Ebben

benne van az is, hogy csinos, az is, hogy fiatal, és az is, hogy jól öltözködik. Meg vagy elégedve velem?

— No igen, igen... De nem gondolod, testvér, hogy Marian már nincs abban a korban, amikor...

— Ezen magam is megütköztem, viszont nincs kizárva...

— Mi nincs kizárva?

— Ne légy olyan ideges! Miért vagy olyan ideges? Avagy lehetetlen-ségnek tartod, hogy Mariannak azok után a zivatáros idők után, mondjuk, megjött az esze és a mérsékelt, egészséges életmód...

— Látod, erre nem is gondoltam, Lucián...

— Persze. Mert te azt szeretnéd, hogy szép is legyen, meg könynyelmű is legyen.

— Menj már, kérlek...

— Világos! Hát még ezt sem mered önmagad előtt bevallani? Mi hasznod lenne Marian fiatalságából, ha nem lenne meg az a reményed, hogy a nyakadba borul? Avagy nem ezért jöttél ide?...

— Hagyjuk! — mondta kedvetlenül Miklós. — Éppen olyan cinikus fráter vagy, mint amilyen voltál.

— Te meg olyan drága, nagy csacsi! — kacagott csendesen Lucián.

Eliz jött. Mire a költő megnézte az óráját és mert az óra már fél tizenkettőt mutatott, megköszönte a szíves vendéglátást és kiballagott a sötét fák alá.

— Viszontlátásra holnap! — intett utána Lucián.

Miklós a kapuból egy elfeledkezett pillantással lelkére ölelte a régi udvart, amelyben hat mindenre elszánt flótás és néhány csendesen iddógáló vendég fölött apró villanykörtéket hintázott a szél. Majd szemére húzta a kalapiját és félóra mulva ott ült már a nyírfák alatt, a régi padon.

Másnap délben arra ébredt, hogy ágyban fekszik s az ecetillatú asszonyosság reggelit hoz neki. Alig várta, hogy egyedül maradjon, aztán ráborult a párnára és hatalmasan kisírta magát.

Boldog pillanatok voltak ezek.

A régi szobában, a régi bútorok között, a régi ébredéskor egy embert látni, aki nem változott. Szeretett volna ujjongani. De csak sírni tudott. Hangosan és boldogan. És már nem érezte, hogy ősz, már nem érezte, hogy Lucián kövér, már nem gondolt arra, hogy a városban összezsugorodtak a tornyok és helyet cseréltek a kupolák, már csak arra gondolt, hogy Marian szép és fiatal és hogy Mariannal találkozni fog.

Felöltözött, sietett a városba. Az volt a szándéka, hogy elmegy a Johannis-alleera, ahol Marian villája előtt lesbe áll. De meglátott egy kétfogatú bérkocsit és mást határozott.

Odaintette a kocsist s megkérdezte tőle:

— A „Weisser Hirsch“ nevezetű túristaházat, ott a hegyek között, ismeri?

— Na ja.

— Mennyiért visz oda?

— Vissza is?

— Vissza is.

— Negyven — mutatta a kocsis.

— Gyerünk!

Rövid ügetés után áthaladtak az erdőn s kiértek az országútra, ahol

ezelőtt tíz évvel, őszi esőben, betegen, lázasan és boldogtalanul egy rajongó diák várta a szépasszony hintáját. A kőpiramist már régen elhordták, amelyen ült, de a távolban még ott állt és fehérlett a napon a vendéglő fala, ahol a szépasszony és a diák legelőször találkoztak. Szegény Rotz úr!...

— Álljon meg! — mondta a költő.

A kocsi megállt. Az utas kilépett belőle és lassan, elgondolkozva a vendéglő tornácára ment. Ott megivott egy kancsó sört és sokáig nézte a vadszőlőt hervadt vöröses lombsátorát. Aztán fizetett, robogtak a hegyek felé.

Jobbra, a völgyben egy parasztház kéménye füstölt. És a füst olyan egyenesen, gyorsan és fehérén karikázott az égre, mint mikor a tűzhelyen valaki számára valamit készítenek. És várják...

A vén kocsis némelykor hátranézett és csodálkozott. Mert az utas folyton mosolygott és folyton beszélt.

— Na, itt vagyunk! — mondta a vén kocsis, mikor a természetkövel kirakott kapugátak között feldübörgött a visszhang s a „Weisser Hirsch“ udvarára értek.

Az utas kiszállt, ment fel a lépcsőn. És a lebegő folyosó úgy lár-mázott a lépései alatt, mint a dob.

— Halló! — kiáltott az utas.

A hívásra kinyílt egy ajtó s formás fehércseléd szaladt ki a vendég elé. Az ajtóban valakinek hátraszólt:

— Egyedül van, nem kell.

Aztán az utashoz fordult:

— Parancsol?

— Teringettét! — gondolta a költő. — De megfiatalodott ez az asszony!...

De mire a régi és most ugyancsak elhanyagolt ebédlőbe értek, ki-derült, hogy nem az asszony, hanem az asszonynak a lánya beszél vele.

— Ördög, pokol! — harapott ajkába a költő.

Akaratlanul is a tükör elé lépett s látta, hogy ősz.

— Küldje be az édesanyját! — mondta.

Egy összetöpörödött nénike kacszótt be az ajtón olyan kifordult ajkakkal, mint a fatörzsön egy nagy forradás.

— Ismer még? — állt elébe a költő.

Az asszonyság jól megnézte, de a szeme üres maradt.

— Hát nem ismer? — ismételte a költő. Aztán a cserépkályhára mutatott. — Ott ültünk egyszer a „gnädigstes Marichen“, meg én...

— Ahh! — bölintott az asszonyság és szélesre húzta az ajkait. — Az a finom kis hölgy a városból, akinek milliomos az ura? Igen, igen!... Csak azt nem tudom, hogy az úr melyik a sok közül...

— Erre igazán nem vagyok kíváncsi — vágott közbe erélyesen Mik-lós. S már maga is megbánva, hogy idejött, enni kért.

— Hát én csak annyit mondhatok, uram — karatyolt az asszonyság, miközben kifelé tartott —, hogy a Marichen őnagysága nagyon hálátlanul fizetett meg nekem. Utoljára egy tacszóval volt itt, kérem, olyan zöld volt és számár, hogy szerettem volna felpofozni és én nem tudom, hogy azzal a szép és érett asszonnal mit csinált az a kölyök, de... Ahh, különben hagyjuk. Hálátlan az egész világ.

Miklós megszédült. Valami hirtelen és ujjongó rémület ordított fel benne, nem bírt magán uralkodni többé, az asszony után futott, visszarántotta és rárivalt.

— Itt maradjon!...

— Jesszus, Mária! — hördült fel az asszony s nekiesett a falnak. —

Hát az úr az az úr?...

A költő leroskadt egy székre.

— Most arra feleljen, mit tud Marichenről? — nyögte.

— Semmit.

— Mikor volt itt utoljára?

— Mondtam már, az úrral.

— Azóta nem?

— Soha.

— Megesküszik rá?

— Akár a gyermekeim életére.

— Egyebet nem tud?

— Semmit.

— Hogy él az urával?

— Nem tudom.

Miklós kezébe hajtotta a fejét, pár percig összegörnyedve gondolkozott. A repedéseken halk dudolással járt a szél, az ablakon benézett a hegy kopár üstöke s az összetöporodott asszonyság olyan ijedt szemekkel bámult a homályos sarokból, mint két mozdulatlan szentjánosbogár.

— Köszönöm! — állt fel hirtelen a költő.

Odadobott az asszonyság elé egy aranyat, kiment.

Már sötétedett. Lent az öreg kocsis meggyújtotta a hintó lámpásait, amelyek két hosszú és vörös fényesóvát vetettek át az udvaron. A költő mégegyszer visszanezett, mint aki az alkonyatban mindinkább elbarnáló falakon régi emlékeket kutat, aztán beszállt a kocsiba, amely tompa dübörgéssel kifordult a kapun s elporoszkált a város felé.

Az öreg bérkocsis, mint minden német, ha ideje engedi, egész úton halk dörmögéssel bölcselkedett. Végre is abban állapodott meg magával, hogy ha a vendége nem is bolond, de feltétlenül eszelős. Mert hát nem rendes dolog az, amikor valaki beül egy kocsiba és órákon keresztül önmagával diskurál. Ámbátor az öreg kocsis sem tett egyebet, csak éppen nem vette észre, mert állandóan a vendégre figyelt.

— Marian, Marian! — mondta az utas. — Én szép Marianom, én jó Marianom, légy az én megtért fiatalságom első kacagása...

— Oh, oh, te vén számár! — lengette fejét az öreg kocsis.

— Ma reggel már sírtam — folytatta az utas —, nagyon jól esett. Olyan volt a szívem, mint mikor a virágos kert fölött megalvad a hó s az élettelen rózsától rügyezni kezd. Oh Marian, Marian... lesz-e még ezen a rózsátón virág?...

— Ezt egyenesen a szanatóriumba viszem! — krákogott maga elé a kocsis.

A vendég most énekelni kezdett:

— *Da ruf ich bei der Sonne Schein:*

O stille meine Sehnsuchtspein!

Ich will nur deine Liebe,

Lieb' mich, und die Welt ist mein...

— Csak addig ne törjön ki rajta, amíg a városba érünk! — szólt az öreg kocsis. Aztán alaposan a lovak nyaka közé csapott.

S bizony nagy kő esett le a szívről, amikor még a nyílt országúton azt mondta az utas, hogy álljon meg s kifizetvén őt, gyalog folytatta útját a feketén ásító erdő felé.

— Hát ha ez nem bolond, akkor én vagyok az! — dűnnyögött markába a bérkocsis. — Negyvenre alkudtuk ki, oszt ötvenet adott...

Megbiccentette a kalapját, sietett haza.

A költő nem sietett. Először megvárta, míg a sötétben eltűnt a kocsi, aztán megállt és néhány percig mozdulatlanul hallgatta, mint zúg az erdőn a szél.

Előtte az erdő, háta mögött a csárda volt. S mikor hátranézett, úgy látta, a csárda egyik ablakában gyertyák lobognak egy fekete ravatal körül.

— Szegény Rotz úr! — mondta.

Aztán maga sem tudta, hogy hogyan és mikor ért oda: egy lámpást látott kicsillanni a sötét környezetből, amelytől nem messze egy alacsony pad gubbasztott a fák alatt. A padon néhány elszáradt levél, előtte, a harasztban, nyilván esernyővel, vagy talán cipősarokkal megakombákolt titkos jelek: közelebről megnézve, egy szív és egy nyíl, amely átdöfi.

Miklós letérdelt a pad elé s mind a két karjával ráborult.

— Oh, Marian... Marian... — sóhajtott. — De nagy számár voltam én, Marian...

Aztán fölemelkedett. És nézte a padot. S mikor emlékezetből megállapította, hogy melyik volt pontosan a hely, ahol Marian megcsókolta őt, dühében sírva fakadt.

De a következő pillanatban már ismét nagy és diadalmas öröm szállta meg a lelkét, elordította magát és nekieredt a futásnak. Ordítására az erdő felriadt s mire a fák között zuhatagzó visszhang kiindulási helyére érkezett, a távolból egy lágy és érzelmes keringőt lüktetett a nyár halódó szíve...

A költő futott, futott... Keresztül a hídon, keresztül a belvároson, ki a Johannis-alleera, egyenesen Marian villája felé.

Már a villasor elején hevesen kezdett dobogni a szíve. És jöttek a platánok, egyik a másik után, aransárgára ősült lombkoronával, mint egy szomorú mese. Jöttek. Vagy talán ő ment? Lehet...

Ezelőtt tíz évvel, mikor utoljára volt itt, hullott a hó. Fehér madarak röpködtek az égből, puha szárnyalással és teleülték a fákat, a házakat és a kapukat... igen, azt a nagy ciradás kaput is, amely fehér volt és csak akkor hullott le róla a hó, amikor tompa dörrenéssel összecsukódott Marian után. És lám, ma ez a kapu fekete s az ő haja fehér...

Így fiatalodnak a tárgyak és így öregednek az emberek.

A villa akkor sötét volt és kihalt. Valami névtelen szomorúság és hontalan érzés lakott akkor benne, sötét ablakával és dermedt falaival olyan volt, mint egy elátkozott várkastély, amelyben valaki már száz év óta álmodik a messze boldogságról. Ma?... Repkény futja be minden ablakát, a fal merev vonalaiba röpdős leveleket és hintázó indákat rajzol az árnyék, a fal tövében virágzó krizantémumok nyújtják baglyas fejüket az ablakok felé, amelyek a fénytől és a melegtől vörösen néznek bele a barna éjszakába.

A költő nekitámaszkodott egy platánnak s vergődő szívvel nézte a legszélő ablakot. Amelyen ezelőtt tíz évvel úgy zuhant le a redőny, mint koporsón a hant.

Hogy meddig nézte?... Sokáig. Hát lehet ilyen ablakot rövid ideig nézni?... Az ilyen ablakot addig kell nézni, míg a többi ablakban kialszik a fény, ezt pedig kinyitják és fehér pongyolában kikönyöklöl rajta valaki, akit — ha mindjárt csak az árnyékaról is —, de az első pillanatban felismerünk...

— Marian!... — kiáltott fel halkán a költő. — Marian!...

Odatámolygott a rácshoz, két vasrúd közé beszorította a fejét és nézett, nézett a könyöklő alakra. És a könyöklő árnyék olyan szomorú volt, olyan mozdulatlan volt és olyan néma, de mégis mindent átharsogó vágygal emelte fel arcát a hold előtt úsztató fehér fellegekre, hogy a költő szívét csordulásig öntötte az érzelem.

— Marian! — kiáltotta. — Marian!...

Az árnyék hirtelen megmozdult.

— Marian!... — ismételte a költő és szétcapta a karjait. — Marian!...

Az árnyék most ijedten hátraugrott.

— Marian! — sikoltott fel a költő kétségbeesve. — Hát nem ismersz?! ... Hát nem ismered a hangomat?!...

— Ki az? — kérdezte lefojtva az árnyék.

— Hát nem ismersz?... Miklós vagyok... Zsigárdy Miklós vagyok...

Halk sikoltás hangzott s a következő pillanatban az utolsó ablak is kialudt a villa oldalán.

Csönd lett. És sötét lett. És ebben a nagy, csöndes sötétségben, ebben a feszült, irtózatossá váradózkodásban úgy zúgott a világ, mint egy tenyérynyi kagylóba szorult pusztító hullámverés.

Kattanás hallatszott. Mint mikor a zárban kulcsot fordít valaki. Aztán a villa lépcsőjén megjelent egy fehér alak. Karcsún, fiatalon és könnyedén.

— Miklós... csakugyan te vagy?...

— Marian, Marian!... Hát nem ismersz, Marian?...

Valaki végigfutott a kavicsos s néhány pillanat múlva kinyílt a kapu. A költő beugrott rajta s egy hatalmas öleléssel átkapva Marian derekát csókolta, csókolta, míg a boldogságtól és a kimerüléstől odaroskadt a lába elé...

— Marian!... — zokogta. — Marian... bocsáss meg nekem!...

Marian folytonosan hátra-hátra nézve, mint aki fél, hogy meglátja valaki, Miklóst egy szokatlanul erős és erőszakos mozdulattal felrántotta a földről s tuszkolni kezdte az ajtó felé.

— Miklós, az Isten szerelmére menj, hiszen...

— Oh, Marian, ne gondoldj most semmire... tíz év után...

— Most nem lehet, Miklós... az Isten szerelmére kérek, most nem lehet... ne csinálj botrányt!...

— Ehh, mit bánom én!...

— Mik-lós! — emelte fel hangját Marian.

És olyan határozott, olyan tiszteletet parancsoló volt ez a hang, hogy lehetetlenség volt nem engedelmeskedni neki. Miklós meghökken, az asszonyra nézett, aztán lehajtotta a fejét s indult kifelé.

Marian megértette ezt a mozdulatot, a szeme megtelt könnyel.

— Holnap este várlak... — mondta sírástól elfúló hangon. — Este kilenc órákor várlak... De most nem lehet... most nem lehet...

— Marian... édes Marianom!... — Csókolta meg Miklós az asszony kezét. — Nem is hiszed, mily nagyon, mily mérhetetlenül boldog lennék, ha te jönnél hozzám abba a kicsi, fehér szobába...

Marian rázta a fejét.

— Ne kívánj ilyet, Miklós, nézd... — s itt a villára tekintett — annyi mindent kell neked elmondanom, hogy megértsd... de menj... menj... az Istenért... zajt hallok... ne csináljunk botrányt... majd holnap este... nyugodtan mindent... holnap este...

Marian, míg beszélt, egész testében remegve tuszkolta a költőt s valóssággal úgy taszította ki a kapun. Itt a lámpafényre értek s mikor a költő arcába nézett, megtántorodott. És mintha Miklóst is összerázta volna a megdöbbenés.

— De szép ez a Marian! — sóhajtott a költő, mikor egyedül maradt.

— Szegény fiú! — gondolta az asszony, mikor ment vissza a lépcsőn. — Már megőszült!...

És sokáig a platánokon felejtette a szemét, amelyek aransárgára vénhedt lombkoronájukkal csak jöttek, jöttek, szüntelenül jöttek, egyik a másik után, mint egy szomorú mese. Jöttek. Vagy talán a költő ment? Lehet...

Negyedóra mulva ott volt a kert vendéglőben.

Lucián, akin már nyoma sem volt a tegnapi dorbézolásnak, éppen a söntés előtt ügyelt az üzleti forgalomra, helyesebben unatkozott. Egyszer csak látja, hogy Miklós feltűnő jókedvvel, félrecsapott kalappal és füttyörészve befordul a kapun. Elébe szaladt. Már amennyire a pocakja bírta.

— Nos? Beszéltél vele?

— Igen.

— És mit mondott?

— Ez már igazán az én ügyem — nevetett a költő.

— Szóval, hogy rendőri szakkifejezéssel éljek: nyomozás a legjobb úton halad.

— Marha.

— Na hallod! Én vagyok a marha, aki már messziről kitaláltam, hogy mulatni akarsz?!...

— Ezt eltaláltad. Jöhetsz?...

Lucián bepislogott a söntésbe.

— Most nem — mondta. — Elíz éppen a csapost szidja és bent a kalapom. Hanem várj csak...

Azzal odament az egyik muzsikushoz, aki a hat mindenre elszánt flótás közül a legszomjasabbnak látszott s azt mondta neki:

— Herr Hillgemeyer!

— Nu?

— Akar maga öt korsó sört ingyen?

— Hogy az ördögbe ne akarnék!

— Akkor adja ide a kalapját.

— Minek?

— Kőccsönbe. Hónapig.

— G'macht.

Szaboticzky Luciánt másnap reggel megint kocsin vitték haza.

TIZENEGYEDIK FEJEZET,

amelyben a föld ajándékát el kellett volna fogadni alázatos szívvel.

Mikor a költő magához tért, már sötétedett. Megdörzsölte a szemét, kiugrott az ágyból.

— Frau Roitsch! — kiáltotta.

Odakint mozgás támadt. Két papucs csattogott végig a folyosón s kis idő múlva az ajtót óvatosan kinyitotta valaki.

— Tetszett hívni, kérem?

— Igen. Megállt az órák. Mennyi az idő?

— Most ütötte a hetet, kérem.

A költő hirtelen lámpást gyújtott, keresgélni kezdett a bugyellárisában.

Drága Frau Roitsch, itt van öt márka. Legyen oly szíves, fusson el a Peterstrassera s vegyen nekem egy kis gyöngyvirágot!

— Ahh! — fohászkodott az asszony s átvette a pénzt. — Még mindig a réginek tetszik lenni, kérem...

Lesütötte a szemét, kiment.

A költő nagy sebbel-lobbal öltözni kezdett. Aztán előkereste a beretválkozó szerszámot s behabozott orcával odaállott a tükör elé.

Az átdevernyált éjszakától és a hatalmas alvástól valami különös, áttetsző és mégis élénk pirosság ömlött el az arcán, amelyen néhány perc múlva két nagy és üderősát nyitott az izgalom. Csak a halántéka körül deresedő fürtök emlékeztették arra, hogy a tükör előtt nem a régi diák beretválkozik, hanem egy korán megvénhedt, fáradt utas, aki azért jött ide, hogy elveszett ifjúságát megtalálja valahol. Vagy ebben a tükörben, vagy ebben a szobában, vagy az erdőben, vagy máshol, ahol elveszett.

Ejnye no, de csúf jószág ez a tükör!...

Bevizezte a haját, visszament, újból odaállott a tükör elé.

És a csillogó hajszálakon most már nem látta, hogy őszül. Olyan volt a feje, mint a fák lombja őszi eső után, amikor a színehagyott leveleket is zöld verőfényel önti le a nap.

Csodálatosan friss volt. A régi, öreges és bölcs fáradtságból nem maradt a lelkében semmi sem. Az italozás?...

Hangosan felkacagott.

Lucián ezúttal ismét remekelt. A kerti vendéglőből való sikeres megszökés után nem a „Zum Schwarzen Ross“-ba mentek, hanem bérkocsiba ültek és kihajtottak a stöteritzi csónakállomáshoz, ahol kibéreltek egy bárkát. A bárkát körüldíszítették égő lampionokkal, rágurítottak egy hordó sört, a hordó tetejére ráültettek egy facér gitárost, aztán ellökték magukat a parttól és az erdő összeborult faóriási alatt hangos énekszóval úsztattak, úsztattak a város felé. A víz fekete volt és csendes, az égen fehér felhők között bujkált a hold s ők a mélységnek e között a két

tátongó véglete között csak úsztattak és daloltak, mint a megtért fiatal-
ság örömujjongása...

A lárma oly nagy volt, hogy a két parton végesvégig valóságos
embersereg kíserte a bárkát. Míglen a híd közelében, ahol már jobbról-
balról lámpák is csillogtak a sötét fák között és az összeverődött tömeg
kacagását is világosan lehetett hallani, egy hisztériás női hang elsikol-
totta Lucián nevét.

— Hahh, te életem megölője! — szökött fel a hordó mellől Lucián.
— Te szívem gyilkosa!... Te korcsmárosné!... Hát még ezt a kis
szórakozást is sajnálod tőlem?...

Azzal kétmarokra kapta a hordót, egyet fordult vele és hatalmas
ívben kirepítette a part felé. Olyat toccsant a hordó a vizen, mint egy
mozsár.

— Ha-hha-hha-hha!... — kacagott a költő és borzasztóan tetszett
neki, hogy a tükörben is szélesre húzza valaki a száját, akit már tíz éve
nem látott.

— Zsigárdy úr! — szólalt meg egy kesernyés női hang a háta mögött.
Összerázkódott. Az ecetillatú asszonyosság állott az ajtóban, ujjai
között néhány gyöngyvirággal, mint egy húszkrajcáros szentkép.

— Három márka húsz...

— Csak tegye le, tegye le! — mondta a költő. — A többi marad.

Frau Roitsch letette a virágot az asztalra, egyet biccentett, kiment.

A költő pedig, miután az utolsó ruhadarabról is megállapította,
hogy olyan, amilyennek lennie kell, kezében a néhány szál gyöngyvirággal
lerobogott a lépcsőn s futott Marian villája felé.

Az utcákon megindítóan szép őszi este volt. Olyan meleg és derült,
hogy az emberek szívébe visszasettenkedett a nyár, már-már elpihent
gondolatok és vágyak keltek szárnyra a csillagos égbolt alatt, amelyen
a telehold ezer és ezer ábrándos germán szemétől kísérve folytatta útját
az égi országutakon. Itt zongoráztak, ott kacagtak, amott sóhajtoztak,
de olyan derék germán is akadt, aki a szívét megnyitva, minden szégyen-
kezés nélkül, könnyes orcával és hangosan énekelt, mondván:

*O mach' dein Fensterl auf,
Ich wart schon lange d'ruf...*

A Johannis-allee platánjain ma este ezüst csillogott. És oly gyorsan
jött egyik a másik után, oly hirtelen elmúlt minden, amit a költő máskor
talán órákig is nézegetett volna, a Ring, ahol egykor kupacokba lapá-
tolták a havat, a Reichsgericht hatalmas kupolája, amelyen egykor fehér
báránysüveg gyanánt duzzadt a hó, aztán a villasor, amelyen Marian
dideregve futott végig, a sarok, ahol egy eszeveszett csókkal búcsút mon-
dott neki s végül a nagy, vasrácsos kapu...

— Miklós!... — mondta valaki a kapu mögött halkán. — Te vagy
az, Miklós?...

— Marian!... — eszmélt magára a költő. Aztán hangosan elkiál-
totta magát: — Marian!...

S a következő pillanatban már a mellén vonaglott egy didergő női
test, amely — úgy érezte — a tébolyba kergeti.

— Marian... Marian... Én szép Marianom!...

— Eszednél légy, Miklós! — szakította ki magát Marian a vad ölelésből.

Csuklón ragadta Miklóst és gyors, szinte már menekülésszerű lépésekkel vonszolta fel a lépcsőn.

— Jöjj... siess... — lihegte. — Az uram nincs itthon... de a cselédség... vigyázni kell...

A költő csak annyit látott, hogy egy nagy, sötét hallon mennek végig, amely pálmákkal s egyéb délszaki növényekkel volt tele, aztán ajtó nyílt, világos lett, egy kicsiny, de nagy gonddal és izéssel berendezett szobában találta magát, ahol teljes szépségében állott előtte Marian, üdén, fiatalon és tisztán, mint egy látomás.

Nekitámaszkodott az ajtófélfának és nézte. Nézte. A szívében fájdalmas hasogatást érzett, mint mikor egy régen beforrott seb felszakad. Aztán ez a kínzó és mégis boldog fájdalom végignyilalt az egész testén, megszédült s odazuhant Marian lábai elé.

Arra eszmélt, hogy a földön ül. Fejét Marian ölébe hajtja s bágyadt örömmel nézi a szoba bútorait.

— Ugy-e, ez a te szobád, Marian?...

— Igen. Az enyém.

— Mindjárt gondoltam... Oly szép, oly tiszta és oly puha...

Itt Marianra nézett:

— De szép vagy Marian...

Az asszony bágyadtan mosolygott. És két nagy fekete szemére oly félreismerhetetlenül kiült a szomorúság és a szánalom, hogy Miklós a mosolyon keresztül is meglátott valamit, ami halk és hűvös sejtelmeket borzolt fel a lelkében. De még nem tudta és nem akarta megérteni.

És mégis: hirtelen eszébe jutott, hogy ősz a haja.

— Ugy-e megöregedtem? — lengette a fejét.

— Dehogyan is öregedtél meg, édes Miklós! — kacagott fel csendesen az asszony. — Eppen azt nézem, hogy olyan vagy, mint voltál. Tiszta, rajongó, becsületes...

— Mondd — szólt közbe a költő s ajkához szorította Marian kezét —, ugy-e sokat mulattál magadban, hogy milyen ostoba vagyok?

Marian lehajtotta a fejét.

— Hogy őszinte legyek, eleinte igen.

— És később?

— Később hálás voltam érte... Sőt... sőt ma még hálásabb vagyok...

Miklósnak ez a szó, hogy „hálás“ és az a hang, amint Marian kiejtette, olyan idegen volt és annyira homályos értelmű, hogy nyugtalan lett s felállt. Ránézett Marianra s most látta, hogy ez az arc, amely valóban szebb, mint valaha, teljesen megváltozott. A vonások ugyanazok, csak mintha a homlok lett volna tisztább, a szemek komolyabbak és a száj keskenyebb. Igen, ő ilyen tiszta homlokot, ilyen komoly szemeket s ilyen keskeny száját már látott valamikor... régen... amikor olyat tett, amiért az édesanyja megfedte őt.

— Hálás?... — ismételte félhangon. Aztán maga sem tudta, miért, nevetni kezdett.

— Nagyszerű fickó lehettem én! — mondta. — Soha el nem felejttem, mikor ott a vendéglő tornácán ültünk, úgy megijedtem tőled, hogy legszívesebben elsüllyedtem volna!...

— Mint én most — bölintott maga elé Marian.

Csönd lett. A költőnek nyitva maradt a szája. Ettől a három szótól egy derengő sejtelem gyúlt ki a lelkében, mint a nap, amely felvirrad s a vándor, aki a sötétben rózsáligeteket képzelt maga körül, látja, hogy a vidék, ahova eltévedt, romokban hever.

Marian észrevette a költő fájdalmas megdöbbenését, odafutott hozzá, sírva átkarolta.

— Ó, Miklós, Miklós!... De sajnállak téged...

— No de mi történt, az Istenért, mi történt veled?! — kiáltott fel a költő elváltozott hangon. — Én semmit se értek... beszélj... hát már nem szeretsz?!...

— Nagyon, de...

— Mit „de“... Mit keres itt ez a „de“...

Marian erőt vett magán, felszárította a szemeit, leült. A költő ezalatt állt és mereven nézte.

— Jöjj, ülj mellém — szólt Marian. — Gyónni akarok...

Miklós tehetetlenül engedelmeskedve, lelkében fáradt és tompa fájdalommal lerogyott egy karosszékre s hátradőlt. Érezte, tudta, hogy végzetes dolgokat fog hallani. És halkuló szívveréssel nézte az asszony homlokát, amely oly tiszta volt, elszánt és reménytelenül okos, mint azoké a madonnaképeké, amelyek az asszonyi szépség teljességében is csak tiszteletet tudnak a férfiakban ébreszteni.

— Miklós!

— Figyelek, Marian.

— Tudod, ki voltam én, Miklós?...

— Tudom.

— Tévedsz, Miklós, nem tudod.

Marian itt végigsimította a haját s kissé elgondolkozott. Aztán így folytatta:

— Ami szenny, aljasság, elvetemültség és gyalázat van a világon, annak én a legfenekén voltam. Bűnbánó Magdolna hozzám képest lilioszáll volt, amikor az Úr lábai elé leborult és megérezte, hogy mi a tisztaság...

— Te... te túlzol, Marian... — mondotta a költő.

— Igazad van — intett Marian s eltakarta az arcát. — Valóban túlzok. Mert a romlottságnak és az elvetemültségnek azok után a förtelmei után, amelyeket én elkövettem, nem lett volna szabad magamat bűnbánó Magdolnához hasonlítani. Ne rázd a fejed, Miklós... Hiszen nagyon jól tudom, te még mindig a régi vagy. Könnyörületes, tapintatos, jó és elnéző ember vagy, Miklós, akinek fáj a más szégyene. Azt hiszem, te a mi rövid szerelmünk idején is nem tapasztalatlanságból vagy ostobaságból voltál hozzám oly meghatóan gyöngéd, hanem mert érezted, hogy az a nemes bánásmód nem emlékeztet lépten-nyomon arra: mily hitvány és könnyen megszerezhető portéka vagyok. Ó, Miklós — s itt Marian fel-emelte az arcát —, ha a férfiak leszoknának arról a rút tulajdonságról, hogy a megtévedt nőkkel oly durván és kíméletlenül beszélnek: sok, nagyon sok életet tudnának megmenteni...

Miklós nagy szemekkel bámulta az asszonyt. Lelkében a fáradt és tompa fájdalom enyhülni kezdett s úgy találta, Marian szavai már nem oly homályosak. És mennél tovább nézte a tiszta homlokot, az okos

szemeket és a keskeny száját, annál több és több feleletet kapott azokra a kérdésekre, amelyek formátlanul és értetlenül bár, de ott lappangtak benne már tegnap este óta.

Mért szakította ki magát Marian az ölelésből?... Mért gondolt a viszontlátás pillanatában arra, hogy meglátja őket valaki?... Tíz év múlva ilyenekre gondol az ember?... És mért volt máma is annyira izgatott?...

— Csak bátran, Marian, bátran! — szólt a költő s egy sokat jelentő kézmozdulattal jelezni kívánta, hogy őt már semmi sem éri váratlanul. — Ne kímélj, Marian... Jóllehet te az imént azt mondtad, hogy gyónni akarsz s alig kezdted meg a gyónást, máris érzem... kettőnk közül a nagyobb bűnös nem te vagy...

— Magad ellen sokat vétkeztél! — bólintott Marian s gyenge piros-ság gyúlt ki az arcán. Aztán megfogta Miklós kezét: — Eltaláltam a gondolatodat?...

— Igen.

— Szóval megbántad, hogy oly jó és nemes voltál hozzám?

— Ilyen határozott formában talán nem merném mondani. De hogy jóvátehetetlenül ostoba voltam, annyi bizonyos.

— Jóvátehetetlenül? Nem értem... Vagy talán azt akarod mondani, hogy állandó szemrehányásokat érzel egy elmulasztott kaland miatt?...

Miklós összekulcsolta a kezeit.

— Ne tépjük egymást, Marian!... Hogy annak, amit bűnösen és jóvátehetetlenül elmulasztottam, mi a neve: nem fontos. Én tíz hosszú esztendő múlva deresedő hajjal, kiégett szívvel és egy megfásult lélek egész kétségbeesésével jöttem ide, hogy életemben még egyszer, csak egyszer fiatal legyek. Hogy tudjak sírni, tudjak rajongani, tudjak boldog, vagy boldogtalan lenni, ami egyre megy, csak érzek, é-rez-zek, Marian, akár örömet, akár szomorúságot, akár kétségbeesést... Most itt vagyok. És úgy érzem, hogyha kirúgtál volna, ha megkorbácsoltál volna, ha gúnyosan a szemembe neveltél volna, még akkor is inkább elértem volna a céloamat és éreznék valami szörnyűséget, amiért élni és küzdeni érdemes... de most, amikor a szemeidbe nézek és látom azt a jóindulatú közömbösséget, amelyben én egy törött porcellánfigura, egy kegyeletből eltett emléktárgy vagyok...

— Miklós! — sikoltott fel halkán az asszony. — Hogy mondhatsz ilyet?!... Amikor neked köszönhetem a nyugalmamat, a boldogságomat...

A költő úgy ugrott fel, mint akinek a házába lecsapott a villám.

— Mit mondtál?! — kiáltotta.

Marian összegörnyedt, megrázta a zokogás.

A költő letérdelt eléje.

— Marian, beszélj!... Nem tudom mit fogsz mondani... lehet, hogy valami rettenetes dolgot fogsz mondani... de beszélj!...

Később, mikor lecsillapodtak, halkán ezt kérdezte:

— Mondd, Marian, jól éltek?...

— Jól.

— Szeretted az uradat?

Marian gondolkozott.

— Becsülöm — mondta.

Csönd lett.

Miklós visszaült a karosszékebe s bámulta a lámpást. Az asszony ölébe hullatott kezekkel maga elé nézett. Így múlt el egy negyedóra. A városból messze automobiltülkölést hozott a csönd s az ablak alatt puha csörömpöléssel hullott le a platánokról egy-egy levél.

Végül is az asszony megszólalt.

— Mikor az elvetemültségnek és a romlottságnak azokban a szörnyű napjaiban megismerkedtem veled — kezdte —, hogy milyen körülmények között, még ma is csak a legnagyobb szégyennel tudok gondolni rá... egy muzsikusba voltam szerelmes. Egy egészen közönséges lelkű, piperkóc majomba, aki néhány napi idill után rám únt és elhagyott. Ezzel a muzsikussal a „Weisser Hirsch“-be jártunk s én a szakítás után is többször kikocsiztam oda. Nem csinálok belőle titkot: boldogtalan voltam... Így bukkantam rád abban a vendégfogadóban és így találtalak meg később az országúton, betegen, bőrig átázva s egy könnyelmű tréfám miatt boldogtalanul...

— Annyira meghatott a rajongásod, hogy eleintén csupa becsületből, de később őszinte, nagy és mély szerelemből, életemnek első komoly vonzalmából, a karjaid közé dobtam magam. Szép volt...

— Egy fiatalembert látni, aki léha és kétértelmű fecsegés helyett az édesanyjáról beszél. Szép volt...

— Egy fiatal és szép embert ölelni, aki, mikor megkérdeszem tőle, hogy: „S neked az álom már minden?“... azt feleli: „Ó, minden. Én költő vagyok!“... Szép volt...

— Egy udvarlót tartani az ölemben, aki türelmetlen és durva sürgetés helyett megmutatja, mily szépen száll az égre a kéményekből a füst. Szép volt...

— És elmenni egy udvarló lakására, ahol az egész szoba: mennyezet, fal, bútor, minden gyöngyvirággal van tele... és ahol... letérdelnek elé és megkérik a kezemet. Szép volt...

— Az én szennyes életemben olyan volt ez a jelenet, mint mikor egy sötét pincébe bevilágít a nap... Megborzadtam... Addig én vakon éltem és nem láttam, hogy ebben a pincében undok férgek nyüzsögnek egymás hegyén-hátán és hogy innen menekülni kell, menekülni kell, míg nem késő, míg ezek a férgek a nyakam köré nem csavarják vizenyős testüket, hogy megfojtsanak vele...

— Hazarohantam. És otthon a férjem fogadott. Egy csöndes, szűkszavú, nyárspolgári erkölcsű, de nagyon tisztességes és jóindulatú ember, aki egykor a szegénységből emelt magához és akinek minden vágya, minden törekvése az volt, hogy boldog legyek. Nem mertem a szemébe nézni...

— Másnap csomagoltam s elutaztam egy tengeri fürdőre. A fürdő tele volt kalandok után szaladgáló férfiakkal és nőkkel... rohantam tovább. Másik fürdőhelyre, innen egy harmadikra, aztán egy negyedikre s végül megcsömörülve önmagamtól és az egész világtól, egy faluba, amely a svájci havasok oldalán fekszik s olyan elhagyott, hogy én voltam benne az első idegen.

— Itt éltem teljes hat hónapig. Egy tehénpásztor házában laktam, ablakom a völgyre nyílt s naphosszat elnéztem azokat a csipetnyi kis házakat, amelyek a völgyből és a hegyek oldaláról hosszú és egyenes füst-

oszlopokat küldöztek az égre. Ilyenkor mindig az eszembe jutottál és sírtam...

— Egyszer aztán az egész házban én maradtam egyedül. A férfi kiment a legelőre, az asszony tejet vitt valahova s engem nagy kíváncsiság fogott el: vajjon milyen lehet az a szoba és milyen lehet az a tűzhely, ahonnan olyan hosszú, egyenes és derült oszlopban száll fel a füst?...

— Benyitottam. A szoba le volt függönyözve s az egyik sarokban valaki sírt. Odafutottam: egy pólyásbaba volt... Piros, nagy gyerek... A kezeivel szörnyű handabandázást vitt végbe, elhúzta a száját, összehunyorította a szemét és olyan kétségbeesett dögicsélést csapott, hogy felkaptam, magamhoz öleltem és sírtam, sírtam... míg megérkezett az anya, és szopni adott neki...

— Másnap este már itthon voltam. Az uramnak mindent bevallottam s térden állva kértem tőle bocsánatot...

Itt Marian rövid szünetet tartott. Összehunyorította a szemét, mint aki gondolkozik, majd gyengén összerázkódott s arcán két nagy és boldog rózsával felállt.

— Miklós! — mondta.

Azzal a költő karjába fűzte a karját s megindult vele a szomszédba nyíló ajtó felé.

Szilárd János.

(Vége köv.)

A SZÍV.

*Kebünkben hordjuk s ó, alig ismerjük:
Mély titkot rejtegető másvilág!
Sugara, napja: boldogságunk; kedvünk
S bánatunk rajta — csillagmiriád.*

*Szavát bár halljuk, távoli zenének
Akkordjaiból véljük hallani,
Mely a sejtelmek borongós egének
Mélységéből tűnik leszállani.*

*Beszél, lát, érez, hall, lüktet és izzik,
Minden léptedre féltve feldobog;
Útjaidban híven követ a sírig
S titkát ismerni — akkor se fogod.*

*Örök rejtély lágy, majd viharzó hangja,
Zokog, ujjong, ha sújt, ha fölemel...
Örvénybe taszít vagy partra vezet.
Éltünk folyton csengő-bongó harangja,
Szavára lelkünk titkon megremeg:
Hangjában istenitélet rezeg.*

(Kolozsvár.)

Kosztolánszky István.